

- збільшення впливу міжнародних факторів глобалізації;
- поширення нових форм співпраці;
- поява нових інформаційних технологій управління;
- інтенсивний розвиток в управлінні комп'ютерних технологій і соціальних мереж;
- суттєве збільшення підприємницьких структур і структур державних господарюючих суб'єктів;
- підсилення впливу конкурентних чинників;
- перебудова відносин між органами державної і місцевої влади;
- зміни в управлінських технологіях і механізмах та ін.

Діяльність держави щодо управління спільними справами зосереджена в органах державного управління. Вони складаються із таких основних елементів, як інституційно-організаційні форми організації влади, людей, їх взаємодії, технологій і механізмів співпраці. Особливу роль відіграє міцність соціальних основ управління як ідеологічного ядра держави і влади, що являє собою складну соціальну мегасистему, в якій об'єкт і суб'єкт управління створюють і розвивають основи соціальної держави і соціального управління.

Формування об'єктів державного управління, їх види і кількість залежить від виділених на території України структуроутворювальних ланок соціальних систем різних масштабів: село, селище, місто, район, регіон. Найбільшу роль у виокремленні соціальних систем і ланок управління відіграють закони суспільного розвитку, які обумовлюють економічні, організаційні, техніко-економічні умови життя і фактори суспільної діяльності, тісно пов'язані між собою, а також впливають на спеціалізацію, галузевий і територіальний поділ, рівень централізації і децентралізації управління, який обумовлюється структурою форм власності. Ці ланки стають основою побудови суб'єктів державного управління як цілісної підсистеми.

Суб'єкти державного управління – органи державної влади як регулятори і координатори розвитку всіх соціальних структурних ланок різних масштабів реалізують закони держави, її цілі і функції, методи принципи і механізми державного управління, стратегії, програми і плани розвитку держави. Об'єкти і суб'єкти державного управління створюють цілісну систему могутності публічного управління і адміністрування на всій території як надзвичайно складної соціальної мегасистеми із численними внутрішніми і зовнішніми взаємозв'язками і постійно зростаючою кількістю персоналу, задіяного в державотворчих процесах, їх внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків і взаємодії відповідно до законів країни та інституційно-організаційних форм їх реалізації.

При систематизації змісту діяльності у складі основних ланок управління можна виокремити підсистеми підпорядкованого рівня: соціально-економічні, соціально-виробничі, соціально-культурні, соціально-політичні тощо. Їх діяльність спрямовується на обґрунтування

і вибір шляхів розвитку країни, узгодження, організацію і координацію функціональної діяльності людей, суспільних груп і інституцій, об'єктивне розроблення планів і процесів діяльності, підтримку фінансового стану нормального існування суспільства і гідного життя людей.

Навіть поверховий розгляд організаційних основ побудови системи державного публічного управління і адміністрування ілюструє потенційну потужність влади України для створення і супроводу інноваційно-інвестиційних процесів розвитку країни разом з Євросоюзом. Але, на жаль, показники сьогоденного стану економіки і соціальної сфери країни, передбачені Стратегією «Україна – 2020», яка повинна створити платформу для успішної реалізації угоди України з Євросоюзом, своєчасно і в повному обсязі не виконуються. Стан економіки країни свідчить про необхідність перебудови організаційних і змістовних основ і змісту публічного управління і місцевого самоврядування і всієї структури його органів.

У складі дієвих важелів впливу на ефективність проєктованих заходів щодо підвищення державного управління повинно розглядатися створення комплексного інноваційного інструментального підґрунтя їх проєктування як соціальних складників динамічних систем на базі широкого використання кількісних математичних методів і сценаріїв розвитку з використанням комп'ютерних технологій. Останнє повинно стати невідкладним завданням науковців і практиків.

Оксана БОЙКО

*аспірантка кафедри
інформаційних технологій
та інформаційних систем
ДРІДУ НАДУ*

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Співробітництво між Україною та Європейським Союзом у галузі цивільного захисту вперше отримало свої правові рамки 8 грудня 2008 року, коли в м. Брюсселі було підписано Адміністративну домовленість між Міністерством надзвичайних ситуацій України та Генеральним Директоратом «Навколишнє середовище» Європейської Комісії щодо співпраці між Центром моніторингу та інформації Механізму цивільного захисту Співтовариства та Оперативно-черговою службою Міністерством надзвичайних ситуацій України [2].

Зазначене співробітництво у сфері цивільного захисту, запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків з країнами-членами Європейського Союзу помітно активізувалися після підписання у 2014 році політичної та економічної частин Угоди про асоціацію з ЄС. Зокрема,

Главою 6 «Навколишнє природне середовище» розділу 5 «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено співробітництво у сфері цивільного захисту [6].

Слід зазначити, що в Главі 31 «Міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту» Кодексу цивільного захисту України визначено основні напрями міжнародного співробітництва у сфері цивільного захисту, зокрема порядок надання допомоги іноземним державам у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, отримання Україною міжнародної допомоги для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) на представництво в міжнародних організаціях з питань цивільного захисту [3].

На виконання плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014 – 2017 роки ДСНС проведено відповідну роботу щодо імплементації законодавства України до Директиви 2012/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року про контроль значних аварій, пов'язаних з небезпечними речовинами, що вносить зміни та скасовує Директиву Ради 96/82 ЄС, та до Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 року про оцінку та управління ризиками затоплення [4].

Одним із пріоритетів євроінтеграції є приєднання України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу (далі – Механізм) – найбільшої в світі системи надання міжнародної координованої оперативної допомоги при надзвичайних ситуаціях, яка включає різноманітні ресурси і форми допомоги від країн ЄС, що співпрацюють у сфері цивільного захисту з метою покращення захисту населення, його майна, навколишнього середовища, культурної спадщини у разі масштабних природних та техногенних катастроф, що можуть виникнути як в середині так і за межами ЄС. Ефективність роботи Механізму неодноразово підтверджувалася під час ліквідації наслідків масштабних надзвичайних ситуацій та стихійних лих, у тому числі і в Україні.

Реалізації цього важливого завдання сприяє розпочата за ініціативи Європейської Комісії у 2011 році Програма Європейського Союзу з попередження, готовності та реагування на катастрофи природного та техногенного характеру для країн Східного партнерства (PPRD East), головним бенефіціаром якої в Україні виступає ДСНС.

PPRD East впроваджена для поглиблення знань про потенційні ризики та про доступні ресурси для реагування на надзвичайні ситуації, наближення до законодавства ЄС та найкращого досвіду в управлінні ризиками катастроф, наприклад Директиви ЄС щодо повеней та засадничих документів ЄС у сфері цивільного захисту; розбудови

спроможності цивільного захисту країн – партнерів стосовно запобігання катастроф, підготовки до них та реагування на них; розробки та практичного використання Електронного атласу регіональних ризиків; підвищення обізнаності про катастрофи; зміцнення зв'язків із Механізмом ЄС у сфері цивільного захисту та державами-учасниками. Завдяки реалізації цієї Програми розроблена загальна методика оцінки ризиків на базі рекомендацій Європейського Союзу, проводяться міжнародні семінари для обміну досвідом та експертами у сфері державного управління у сфері цивільного захисту, навчання викладачів у сфері цивільного захисту, спільні командно-штабні та польові навчання.

Слід відзначити, що у площині європейської інтеграції 15 січня 1997 р. Україна приєдналася також до Частково відкритої угоди Ради Європи з питань запобігання, захисту та надання допомоги у разі великих природних та техногенних катастроф. Починаючи з 2008 р. здійснюється співробітництво з Організацією з безпеки і співробітництва в Європі в рамках реалізації проектної діяльності Координатора проектів ОБСЄ в Україні [1].

ДСНС реалізуються міжурядові угоди у сфері цивільного захисту, запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків з країнами-членами ЄС – сусідами Республікою Польща, Словацькою Республікою та Угорщиною. Триває опрацювання проекту міжурядової угоди з Румунією.

Питання використання досвіду функціонування систем цивільного захисту в країнах ЄС та двостороннього співробітництва з Україною досліджувались в наукових працях та статтях В. Андронова, М. Болотських, П. Волянського, С. Домбровської, О. Євсюкова, М. Козяра, А. Рогулі, В. Садкового, А. Терент'євої та інших. Окремі аспекти формування та реалізації державної політики, організації державного управління у сфері цивільного захисту в країнах Європейського Союзу досліджували О. Труш та О. Козубенко [5].

Важливим на всіх етапах розвитку співробітництва в контексті Угоди про асоціацію є внесення відповідних коректив під час формування та реалізації державної політики у сфері цивільного захисту та організації державного управління на цьому напрямку, з урахуванням кращого європейського досвіду.

Список використаних джерел

1. Бойко А. П. Надзвичайні ситуації не мають кордонів. // Оборонний вісник. – 2013. – № 8. – С. 4 – 9.
2. Інформаційні матеріали щодо міжнародного співробітництва ДСНС. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Mizhnarondiyalnist.html>.
3. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 2 жовтня 2012 р. № 5403 – VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

4. Про схвалення розроблених Державною службою з надзвичайних ситуацій планів імплементації деяких актів законодавства ЄС. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.02.2015 № 132 – р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-2015-%D1%80>.

5. Труш О. О. Політика Європейського Союзу у сфері цивільного захисту / О. О. Труш, О. А. Козубенко // Теорія та практика державного управління. – 2009. – Вип. 3. – С. 437 – 442.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

Юлія БОРИСОВА

*к.соц.н., доцент кафедри
соціальної роботи
ДНУ імені Олеся Гончара*

УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОПЛАТИ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНА – ЄС

Розвиток відносин Україна – ЄС у контексті Угоди про Асоціацію передбачає посилення діалогу й досягнення нашою країною низки цілей в таких сферах, як гідна праця, політика зайнятості, безпечні та здорові умови праці, соціальний діалог, соціальний захист, соціальне залучення, гендерна рівність та недискримінація [5]. В рамках окреслених цілей важливими постають подальші зусилля держави і всього українського суспільства зі скорочення бідності та посилення соціальної єдності. Впроваджувана в Україні Стратегія подолання бідності розглядається як невід’ємна складова Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; під час її розробки було враховано міжнародні зобов’язання України соціального характеру та міжнародні підходи щодо вирішення проблеми бідності та соціального виключення. Стратегією передбачене поетапне зниження в Україні масштабу бідності, соціального відчуження шляхом розширення доступу до продуктивної зайнятості, сприяння зростанню рівня доходів від зайнятості та виплат в системі державного соціального страхування для забезпечення гідних умов праці» [4].

Стратегія подолання бідності та затверджуваний щорічно План заходів з її реалізації передбачає такий комплексний напрям, як зменшення економічно необґрунтованої нерівності та сприяння утвердженню принципу соціальної справедливості в системі розподілу доходів. Даний напрям передбачає внесення змін до методології визначення прожиткового мінімуму з урахуванням досвіду європейських країн, проведення консультацій із сторонами соціального діалогу щодо

розроблення галузевих стандартів оплати праці, удосконалення умов оплати праці працівників бюджетної сфери. Таким чином, вагоме значення надається скороченню ризиків і масштабів прояву бідності серед працюючого населення, утвердженню принципів соціальної справедливості в питаннях оплати праці.

Не зважаючи на проголошені в рамках Стратегії цілі і здійснені заходи (зокрема, підвищення мінімальної заробітної плати), рівень фактично встановлених соціальних стандартів в сфері оплати праці й досягнутих на сьогодні показників потребує суттєвого покращення. Так, необґрунтовано низькою залишається середньомісячна заробітна плата в галузях економіки; її відношення до розміру середньомісячної заробітної плати в інших країнах є таким: Польщі – 23,9 %, Великобританії – 10,5 %, Франції – 8,9 %, Німеччини – 7,1 % [6]. Відставання погодинної мінімальної заробітної плати від нормативу, встановленого ООН (3 дол.), становить 3,7 рази, а від таких країн Європи, як Польща – у 3,9 рази, Естонії – 4,3, Литви та Латвії – 3,4 рази [1, с. 52].

Низький рівень оплати праці та, відповідно, високий (за європейськими та загальносвітовими критеріями) рівень бідності серед працюючих виступає вагомим чинником зовнішньої трудової міграції для молодих фахівців і кваліфікованих працівників. Законом «Про Державний бюджет України на 2019 р.» затверджено прожитковий мінімум для працездатних осіб у розмірі 1921 грн., при тому, що за розрахунками Мінсоцполітики фактичний розмір прожиткового мінімуму з урахуванням суми обов’язкових платежів у цінах січня 2019 р. склав 4 425 грн. [3]. Перший тарифний розряд встановлено на рівні прожиткового мінімуму, при тому, що мінімальна заробітна плата затверджена у сумі 4 173 грн. [2]. Означена ситуація є парадоксальною і спричиняє економічно невиправдане заниження рівня оплати праці працівників бюджетної сфери. Середня заробітна плата в таких галузях економіки, як охорона здоров’я, надання соціальної допомоги лише в 1,5 рази вища, ніж мінімальна, в сфері освіти – лише в 1,7 рази [3]. Дисбаланс в оплаті праці за видами економічної діяльності проявляється в структурі фонду оплати праці: у сфері державного управління й оборони та обов’язкового соціального страхування питома вага додаткової заробітної плати і заохочувальних та компенсаційних виплат становила 61,9 %, а основної – 38,1 %, в сільському ж господарстві частка основної зарплати становила 78,9 %, а додаткових, заохочувальних і компенсаційних виплат – 21,1 % [1, с. 53].

Принципово важливим для успішної імплементації угоди про Асоціацію Україна – ЄС в контексті розв’язання зазначених вище питань є активізація інструментів соціального діалогу. Однією з важливих форм регулювання заробітної плати в Україні є колективно-договірна, що має здійснюватися шляхом колективних переговорів профспілок, роботодавців та Кабінету Міністрів України. Практика показує, що цей інструмент розв’язання соціально-економічних питань в сфері зайнятості